

kres

*

*

decemb.

leto 1936

štev. 12

»KRES«. Glasilo slovenskih fantov. Izhaja mesečno. Izdaja in tiska Misijonska tiskarna, Groblje - Domžale (predstavniki Joško Godina, Groblje-Domžale.) Urejuje Ivan Martelanc. — Za uredništvo odgovarja Joško Godina, Groblje - Domžale.

ROKOPISI se pošiljajo na naslov: Ivan Martelanc, Ljubljana, Miklošičeva cesta 19.

UPRAVA: Misijonska tiskarna, Groblje - Domžale. Čekovni račun: Misijonska tiskarna (z značko »Kres«) štev. 15.730.

NAROČNINA: Din 20 (skupno Din 18).

ŽETEV

Po Stiju Streuvelsu K. V.

(Nadaljevanje.)

Glas, ki je pel, je bil zares grob, bilo je počasno brundanje starega hlapca, ki je leno in s težavo jecljal svojo pesmico. Toda še nikoli ni Wies tako nepričakovano zaslišal toliko zaželjene domače pesmi; počasi je ponavljaj besede, da bi vsako posebej zaživel in močno je dvomil, če jo je res slišal ali se mu je le sanjalo.

Pesem se je nadaljevala:

Poglej jih le, kako sede, na kislico se vesele.

V rokah pa žlico vsak drži, v masleno mleko jo tišči.

Najedel se bo vsak tako, da mogel več naprej ne bo. Kuku, kuku, pomlad je tu, vse zeleni, se veseli.

Oj rompomom, oj rom — — —

»Tukaj smo najmanj stotisoč ur od doma«, je pomislil Wies, »le kdo, za božjo voljo, prepeva tu naše domače pesmi?« Naglo je skočil kvišku in zahotelo se mu je, da bi videl fanta in slišal prav od blizu njegovo pesem. — Previdno se je splazil iz sena in šel v smer, kjer je mislil, da bo našel pevca. Resnično, bil je v ovsneni šupi poleg. Wies je neslišno dvignil lesen zapah na vratih, jih odmaknil, potisnil glavo skozi odprtino in prisluhnil. Pevce je umolknil, toda visoko pod kaščo je zaslišal isti glas, ki je vpraševal nekoga:

»Zakaj prihajaš vedno tako pozno?« V zadregi je odgovoril deklinski glas:

»Saj sem komaj opravila v hlevu.« Potem je zgoraj vse umolknilo. Wies je obotavljaje stal v temi.

»To mora biti neznan žanjec, ki išče tu prenočišče,« je pomislil — »toda kdo neki je pri njem? — Moram pogledati, kdo poje naše pesmi.«

Vstopil je, se v somraku pritipal do lestve in plezal čez tri kline nankrat na podstrešje, kjer je bila slama. Tam je na prečnem tramu visela prižgana svetilka in v njenem rdečkastem stiju je zagledal kot strašilo iz otroške pravljice grgeda, starega možakarja, ki mu je sedelo nasproti vitko, lepo dekletce.

Igrala sta karte in bila tako zamisljena v igro, da Wies a še opazila nista, delila in polagala sta

karte, ne da bi kdo zinil besedo.

Wiesu se je zdela deklica pravo čudo lepote in gledal jo je, da bi kmalu oči izgubil. Sedela je globoko v senu vsa vitka in voljna in iz obraza ji je lila tiha, udana sproščenost, kot otroku, k napravljaja svojo punčko iz cunj.

Ko se ju je nagledal, ni vedel, ali bi bilo bolje, da se previdno splazi nazaj na svoje ležišče ali da gre k njima in vpraša možakarja, kaj počne v tem kraju. Na pesem o kislici je že pozabil. Tako je stal nekaj časa in ni vedel, kako se naj odloči, dokler se ni premaknil in je zašumela slama ob njem.

Oba kvartača sta obrnila glavi in ko sta zagledala Wieso, sta nemotno nadaljevala svojo igro, ne da bi se še enkrat ozrla k njemu. Sedaj pa je on mirno šel navzgor k njima, sedel poleg dekleta in gledal na karte, kot bi hotel videti, kdo bo dobil.

»Le kako prideta ta dva ponoči semkaj in igrata karte?« je pomislil Wies in tuhtal, kako bi našel odgovor — toda ni si ga upal priznati.

Stari je na kolenih čepel v slami, nosil je tenko srajco z zavihanimi rokavi, ki je bila za vratom odpeta, da so se videle razgaljene prsi. Motna luč iz svetilke je osvetljevala njegov koščeni obraz in lesketajočo plešo. Zvite drobne oči so tičale v dveh jamicah globoko pod štrlečimi, košatimi obrvmi in so radovedno sledile vsaki karti, ki je priletela na slamo. Trdo je držal igro v svojih žuljavih rokah, ki so se neprestano tresle.

Preudarno je prekladal karte sem in tja, dokler ni ene izbral, jo visoko dvignil s svojo koščeno roko in potem važno spustil na tla. Nato je mirno obsedel in strahoma pričakoval, kakšna karta bo padla. Negov obraz se je razjasnil ali pa potemnel, kakor je bil pač zadovoljen z igro.

Dekle je imela srečo, pa se je zdelo, da tega ni preveč vesela. Vedno, kadar je dobro vrgla, je s svojimi lepimi očmi zmedeno pogledala starega, kot bi ga prosila, naj ji oprost, ker ne igra dovolj obzirno. On pa je bil vendar z izgubo nezadovoljen, sam je s pestjo brisal črte, ki so bile s kredo potegnjene na deščici in so pomerile dobljene oziroma izgubljene igre. Njegov obraz pa je potemnel vselej, kadar je dvignil slabe karte.

Wies se je pomaknil nekoliko bolj v temo in pomislil: »še nikoli nisem videl tako lepe mlade stvarce,« čeprav ni zares vedel, kaj je tako lepega na njej.

Svojevrstna otroška glavica, vsa svetla in tesno obdana od temnih, bujnih las, ki so bili počesani nazaj in so se vsipali spredaj po čelu ravno pristrženi in pokrivali ušesa kot mehka, žametna kuta. Zadaj po vratu pa so v debelih kitah padali na hrbet.

Njene velike, modre oči so sijale čisto ko dva bisera in nedolžno, tako gledajo majhni otroci ali pa ljudje, ki so malo neumni.

»Nekoliko je prismojena,« je pomislil Wies, »ali pa jo je sama do brota.«

Videl je, kako je brezbržno metala karte, da bi vendar stari dobil igro. Možak se je potem namuznil in njegove tenke ustnice so se gubale okrog brezzobih čeljusti. In potem, ko ga njegova soigralka ni gledala, je zaničljivo pobliksnil z drobnimi očmi; njegove tresoce roke so se vtihotapile med karte, da bi jih odmaknil nekaj s prsti vstran. Toda deklince oči so zrle pošev na njegove prste in videle njegovo goljufijo. Tako naravnost in nedolžno ga je gledala, da se je prestrašil ter zmedeno in plaho odmaknil goljufivo roko.

Z nejevoljno kretnjo je ozlovoljen razmetal karte.

»Nocoj mi ne gre,« je godrnjal, »lahko greš spat.«

Dekle je pospravilo karte, vstala in odšla, ne da bi kaj izpregovorila.

»Če bi le mogel tudi jaz oditi,« je zaželel Wies in iskal besed, da bi se pričel pogovarjati s starim. Domislil se je pesmi.

Stari možakar je sedel in utrujen bulil predse in ko je končno stegnil roko za svetilko, da bi odšel. Šele sedaj se je upal Wies vprašati:

»Povejte, sosed, ali ste vi eden izmed naših žanjcev? Slišal sem vas, ko ste peli naše pesmi.«

Stari je že pozabil Wieso in je ves začuden ogledoval mladeniča, ki je čepel v temi; potem je sam spet zdrknil na kolena.

»Ali poznaš Sjoba Subbla? — Si prišel semkaj na žetev? Jaz sem star žanjec, odkod si ti?«

Wies mu je vse razložil, kje in v katerem okraju leži njegova rojstna vas.

»Pol ure odtam sem živel jaz,« mu je povedal Sjob Subbel in ga

ZENA OBLEČENA S SONCEM

(Zborna deklamacija za 8. december. — *Vane Betkin.*)

Prvi vodja:

Odkod in kdo popotniki ste čudni,
ki zdaj, ko je po svetu vsepovsod
neskončno mnogo bede in grozot,
še dalje merite korak svoj trudni?
Povejte, kam vas vodi trda pot.

Drugi zbor:

Mi sužnji smo, ki nam veseli smeh
že davno, davno je zamrl v očeh,
armada silna, ki iz vseh vetrov
se zbrala je, da reši se okov
zatiranja grozotnega in išče
ljubezni prave toplo zavetišče.

Drugi vodja:

A kdo ste vi, ki tudi vam ranilo
nogé je kamenje širokih cest?
Še vi povejte nam, katerih mest
je sonce vam obraze porjavilo.

Prvi zbor:

Popotniki svetovni smo, ki tudi
vzdržati nismo mogli več na grudi
domači in odpravili iskat
smo krajev se, kjer človek brat
pravičen sočloveku je. — Hodili
po rodovitnih poljih smo Rusije
in tam, kjer vroče špansko sonce sije,
v Avstraliji smo širni se gubili,
premerili smo pota daljne Kine
in Afrike že videli smo sine;
po svetu vsem bilí smo, tudi tam,
kjer reke Amazonke vali jezni
valijo se v Atlantski ocean:
vsi lačni v mrazu kruha smo iskali,

Drugi vodja:

v temi besede tople in ljubezni,
a bednim nam nikjer je niso dali:
povsod smo gledali samo obup
in bratomornih vojn glušeči hrup.

O bratje, zá nas več rešitve ni:
povsod je kri ...

Oba zbora:

Je kri ... le kri ... le kri ...

Klicar:

Čemu obup? Ste res že pozabili,
kako svetló bilí smo obljubili,
da pojdemo do tja, kjer ustvarili
si bomo lepše dni?

Oba zbora:

Le kri ... le kri ... le kri ...

Klicar:

Za pot pravilno vem! — Do zdaj hodili
smo mrko zroči v tla in svojih glav
povzpeli nismo do neba višav.
Bilí smo pozabili na Boga
in to je vir vsega gorja in zla.

Oba zbora (skesano): Bilí smo pozabili na Boga,
na Njega, ki je Alfa in Omega,
a kje naj zdaj ga iščemo, ne vemo.

Klicar:

Tovariši, za čudovito ženo,
ki je obličje od sonca ožarjeno,
vem, in ta Boga nam bo vrnila.
V oblaku svetlem iz nebes prihaja
in njen obraz je mil in ves prijazen.

Prvi zbor:

To Mati božja je, kraljica raja,
ki Kristusa-Boga na svet prinaša.

Klicar:

Naj tudi naša, bratje, bo kraljica!

Prvi zbor:

Pozdravljena, kraljica čista naša!

Drugi zbor:

Pozdravljena, kraljica zapuščenih!

Klicar:

Pojdimo z Njo in z Njenim Sinom v svet,
ki ližejo že zublji ga ognjeni,
da greli bomo se v ljubezni Njeni
in sam Njen Sin dajal se bo nam v jed.
Vojaki njeni, bratje, postanímo
in v svet ljubezen Njeno ponesimo!

Prvi zbor: Prisegamo!

Drugi zbor: Devica Ti prečista,

Vsi (mogočno): da nas vodila bo ljubezen tista,
 ki Ti z njo Bogu vdano si služila,
 pri vseh dejanjih naših in poteh,
 da zginil bo z obrazov naših greh
 in zemlja novo lice bo dobila.

BREZMADEŽNI

Janez Tominec

Spomin na Tvoj kip zunaj vasi, ki iz skrite kapelice zre preko dehtečih polj, belih kmetskih domov in zelenih nizkih gričev, je vedno združen s tiho domačnostjo, kakršna vlada le med otrokom in materjo. Ne vem, kaj me je vleklo, da sem vselej, ko sem šel mimo Tvoje kapelice, stopil na prag in skozi ograjo občudoval Tvoj obraz. Med cvetjem stoji Tvoja skromna hišica in Ti sama kraljuješ med limbarji in venci v skromni celici. Dobra slovenska deklica Ti prižiga lučko, ki brli v Tvoji bližini, ko se razgrnejo večerne sanje nad ozko dolino.

Obraz, ki sem ga gledal z otroško pobožnostjo v tistih dneh, ko še ni položilo življenje na mojo glavo svoje težke pesti in sem se ne meneč, kaj se godi okrog mene, nosil kite cvetja in jih raztresal po zelenih poljanah in belih cestah, nosim s seboj tudi danes. Ko ves utrujen in betežen ždim in zrem nazaj v tisti lepi čas in že dvomim o vsem in si skušam dopovedati, da vse, kar delam, ni vredno življenja, se prikaže Tvoja skrita kapelica sredi polja. Sin moj, kam greš? Tvoja mati je s teboj, kam kloneš? Mar si pozabil, da Mati svojega otroka nikoli ne zapusti? Tedaj se mi zazdi, da je dvignila lepe oči in jih uprla v mene, kolebajočega med dobrim in zlim. Rahel smehlaj ji je odseval iz obraza, tako materinski, da nisem vzdržal. Razprostrla je Svoje roke, polne miline in ljubezni in dahnila: Pridi, vrni se, jaz sem Tvoj mladostni raj!

Mati! Razumel sem Tvoje besede in sem se vrnil: Zavedal sem se, da ni častno za mladega fanta, ki je idealen in skuša uresničiti svoje mladostne sanje, da bi klonil, če jih skuša svet podreti. Smešno se mi je zdelo, da sem trepetal pred izprijenim fantom, ki mi je zabrusil v obraz, da ne poznam sodobnosti in da plavam kakor kapljica olja na vodi, ki nikdar ne bo dosegla dna. Prav, učeni tovariši! Mislim, da boš Ti na dnu in boš težko zlezal na površje. Jaz imam Mater in tudi če bom tako nesrečen, da bom padel in se potapljal, se bo Ona sklonila in me dvignila.

Fantje slovenski, sinovi marijanskega naroda! Dvignimo svoje prapore, odprimo na stežaj naša srca! Mati naša prihaja. Kraljica naših belih cerkvic in kapelic na nizkih gričkih in na cestnih križiščih. Val, ki udarja iz sveta,

nas hoče odnesti, potopiti. Strnimo svoje vrste! Ne kolebajmo! Ponosno dvignimo čela, zavriskajmo, da se bo razlegalo od Triglava do Gorjancev in čez. Ponovno in razločno izpovejmo, da bo svet slišal, da smo Tvoji, in da Tvoji biti hočemo in bomo. Če se zgrnejo nad nas težave, če dvigne hudič na noge svojo vojsko, ostanemo Tvoji vneti stražarji.

8. december: Najlepši praznik Matere-Device. Velika skrivnost je v tem imenu. Naš um je ne doseže, kakor ne dosežejo naše roke visokih zvezd, ki žare na nebu. Marija je naša fantovska zvezda, mi smo njeni mornarji, ki plovemo pod njenim vrhovnim poveljstvom preko čeri, do praznika, ko bomo nad zvezdami razrešili veliko skrivnost: *Brezmadežno spočetje sem!*

OSOJSKI AVE

Fr. K.

Siromašna je moja izba. Troje oken — to je vse njeno bogastvo. Prav zato jo ljubim, ljubim njene gole stene, do katerih romajo vsak večer moje misli. Tihe so in boječe — kakor kraljične, ki se sprehajajo po škrlatnih sobanah in se plašijo pred svojimi koraki.

Tudi nocoj so tihe, tudi nocoj so boječe... Vedno mi romajo, romajo daleč. Bog vas blagoslovi, bedne poslanke!

V sveti tihoti se spušča večer na zemljo. Tako tih je, da ne čutim plutanja njegovih peruti, ki je splašilo dnevni svet. Tam daleč — nad Osojami nekje se zgoščajo blede oblaki in leno lazijo po nebeškem baldahinu. Zdajci pokuka izza kopic mesec, ki s svojimi srebrnimi ročicami poboža jezersko gladino. Joj, opeknel se je, pregloboko je segel v svoji radovednosti... do dna, še globlje. Pa nič ne de! Saj zna plavati. In še kako! Je že na površju. Iz srca se ti zasmee. Rahel vetrič — kakor dih angelskih ust ga pozdravi izza vrb žalujk in požene v valove. Zaziblje se vodna gladina in napravi pot svojemu gostu, ki jo posuje z zlatimi okviri tja do jagnjed ob Osojah, ki sanjajo o svojem samotarju. Jezero je kakor v razkošnem ornatu večernega praznika, zlatnina razgrne svoje dostojanstvo in se preda usodi hladnih valov.

Sem od Osoj priplava jadrnica — bela ptica liže jezersko planjavo in pomežikuje luninemu smehljaju. Z njo priplava pesem, pesem Osojskih zvonov. Osojski Ave se je pravkar iztrgal iz temnih lin. To je pesem mojih ljudi, enoglasna, otožna, tiha. Globoko se zaganja v večno tajnost, kot bi jo rodilo samo dno pokojnega jezera... Glasna je in spet tiha, zamolkla.

»Bo — li — miru — kraj — Tebe —
tu — našlo — mi — srce — ?«

Pesem postaja močnejša — grozna se mi zazdi...

Spomnil sem se na ono veliko soboto, ko je Ivan med slovesnim pritkavanjem jakal. Vem, zakaj je jokal. Takrat mu nisem verjel, a nocoj bi se še jaz z njim jokal.

»Bo — li — miru — kraj — Tebe —
tu — našlo — mi — srce — ?«

To je Osojski Ave?

Da! Osojski Ave, ki doni v gluho noč kakor pred bližajočo se nevihto. Daleč naokoli se razlega, nikoli ne utihne... To je pesem, turobna pesem, porojena iz naše krvi, to je žalostinka naših ljudi, ki izginja v pozabo dni... Slišim jo — vsak večer jo poslušam in hudo mi je. Jezero pa pokojno sanja v srebrni mesečini in požira Osojske melodije v svoje nenasitno dno. Ljubim to pesem, čeprav me je strah pred

njo. Ljubil jo bom, poslušal jo bom vsak večer v tej samotni izbi. Pesem bolesti ne bo utihnila, ker je boleost naš delež, podedovan greh naših očetov. Strah me je, še bolj me bo strah, če te pesmi ne bom več slišal...

Zadnjič sem zdrknil skozi karavanski predor in se ustavil v Beljaku. Kar peš sem jo mahnil po blatni cesti do Osojskih jagnjedi, ki so se solzile v mrzlem je-senskem dežju. Počakal sem večera in dočakal zvonjenja. Spet sem slišal tisto pe-sem in spet mi je bilo hudo v dno duše...

TELO V SLUŽBI BOGA

*Cerkveni govor kan. dr. Gregorija Žerjava na Stadionu 8. septembra 1936
o priliki prireditve športnega kluba »Planine«*

Bratje in sestre v Kristusu!

Znana vam je svetopisemska zgodba: Jezus ozdravi mrtvoudnega. Hro-mega reveža so prinesli pred Jezusa. Žalosten je bil pogled nanj: živ mrtvec, brez moči. Še bolj žalostno pa je bilo, da je bil tudi na duši mrtev. Ugasnila je v njem nadnaravna luč otroštva božjega, ugasnil plamen prijateljstva božjega. Zveličar se ga usmili in mu ozdravi dušo: Zaupaj sin, odpuščeni so ti tvoji grehi. Potem mu podeli tudi telesno zdravje: Vstani, vzemi svojo posteljo in pojdi na svoj dom. Ozdravil ga je duševno in telesno in ga s tem zopet usposobil za delovnega člana človeške družbe.

Predragi v Gospodu! S tem čudežem je naš božji Zveličar pokazal, kako globoko je poznal in upošteval vsega človeka, kako visoko je cenil duševno in telesno zdravje človekovo. »Zdrava duša v zdravem telesu« je tudi v bistvu geslo in cilj vašega kluba, vašega društva. Kot dobri katoličani verujete, da je vaša duša podoba božja, odsvit troedinega Boga, ki naj se po skrbni pripravi dobrih del nekoč zopet združi s svojim Stvarnikom. Zavedate se pa tudi, da je duša v svojem delovanju na zemlji odvisna od telesa, da je telo posoda duše, da morate torej skrbeti za telo, da je ohranite zdravo, čvrsto, odporno proti vsem nevarnostim. Tako vidite, je v luči vere velike važnosti vzgoja telesa, vseh njegovih sil in zmožnosti, ker te vzgoje telesa ne smatramo same sebi za namen, ampak mora služiti vzgoji celega človeka in ga usposobiti za službo božjo.

Da vi svoje delo v raznih sportnih panogah prav razumete, da hočete vse svoje delo posvetiti v službo božjo, mi je dokaz to, da ste se na današnji svoj praznik prišli najprej poklonit Kristusu Kralju in ga prosit blagoslova in varstva, zavedajoč se resničnosti besedi sv. pisma: Ako Gospod ne zida hiše, zastonj se trudijo, kateri jo zidajo; ako Gospod ne varuje mesta, zastonj čuje, kateri ga varuje.

Sv. apostol Pavel je bil nekoč pri sportni prireditvi na istmiški ožini v Korintu in gledal tekmece, kako so hiteli proti cilju, pa je zapisal te-le besede: Ne veste, da tisti, kateri v tekališču tekajo, sicer vsi tečejo, pa le en sam venec zmage dobi.

Tudi naše življenje je tekališče in ima svoj cilj, ki ga mora vsakdo

doseči. Ni si tega cilja postavil človek sam, postavil ga je On, ki nam je dal življenje, in ta cilj je: čast božja in naše zveličanje.

Pa tudi pot, po kateri naj se vrši naše tekmovanje v zemskem življenju, naš tek proti cilju, je določena. Ne po svoji nestalni in omahljivi volji, ne po svoji često zaslepljeni glavi smemo tekmovati, pot je točno zaznamovana: to je pot božjih in cerkvenih zapovedi, pot vere, upanja in ljubezni, pot čednosti, pot stanovskih dolžnosti: tako je označena pot; to so tista znamenja, ki kažejo: tu, po tej poti prideš do cilja; če pa se ogneš teh znamenj, ne dosežeš cilja nikoli, ker cilj naš je in ostane: čast božja in naše zveličanje.

Proti temu cilju bodi stanovitno usmerjena naša pot, pa naj pride karkoli.

Da, naj pride karkoli.

Ako vprašamo sv. pismo, kaj je življenje, bomo dobili odgovor: vojska. Vojska, boj s hudimi sovražniki.

Čutnost, ki posmodi najlepše cvetje in ga požge ter tira svoje žrtve v blato; napuh, ki dela človeka slepega in nesprijemljivega za vsak nauk, vsak opomin, vsako lepo besedo; jeza, ki zmerja in preklinja, psuje in žali; togota, ki udari tudi po bratu; požrešnost, ki vodi v baznico, ječó, prezgodnji grob; nevoščljivost, ki seka sama sebi rane. To so naši sovražniki.

Sovražnik je satan, ki brez miru in pokoja lovi in meče mreže; sovražnik je hudobni svet, ki vara, zapeljuje, zalezuje, zastruplja. O svobodi toliko govori ta svet, pa kuje one, ki se mu predajajo, v okove; o veselju govori, pa je njegovo veselje kakor zastrupljena slaščica, podana v srebrnem ali zlatem ovitku, pa nosi smrt; kakor zanka je to veselje, položena v cvetlično gredo.

To so sovražniki, to je boj, ki ne jenja nikdar, ki bo končan šele takrat, ko bo boju napravila konec smrt.

Kdo bo zmagal? Zmagati moramo mi. Nebesa so kraljestvo junakov in zmagovalcev, ne bojazljivcev, ubežnikov, kaj šele premagancev; saj sveto razodetje govori o kroni in vencu; venec in krona pa sta za zmagovalca.

Predragi moji! Da boste v tem boju na življenskem tekališču tem odpornejši in da bo venec zmage tem gotovejši, v to naj vas usposobi močna, jeklena volja, ki si jo boste vzgojili s svojim delovanjem v sportnem klubu. Zato naj temu končnemu cilju služi in naj bo posvečeno in podrejeno vse vaše sportno delovanje, vaši trudi, vaše prizadevanje, zatajevanje, premagovanje, odpovedi, žrtve.

Bratje in sestre v Kristusu! Ko se v mladostnem jutru vašega življenja zgrinjajo vaše vrste na prelepi praznik rojstva Matere božje pred prestol njenega Sina, prosite pri maši nebeškega blagoslova in božjega varstva za vse svoje delo, da bo v čast in poveličanje božje, v veselje in srečo vašo, v pomoč in bodrilo bližnjemu in v korist in napredek našega ljubega vernega slovenskega naroda. V to naj blagoslovi vas in vse vaše delo vsemogočni Bog Oče, Sin in sv. Duh. Amen.

ODKOD NAŠE VESTI IZ RUSIJE?

Napisal *Vitko*.

Gotovo je marsikdo izmed nas naletel že večkrat v razgovoru z marksistično usmerjenimi ljudmi na očitek: »Kako pa moreš soditi ti o razmerah, ki vladajo v Rusiji, ko pa nisi bil nikoli tam!« Marsikoga je gotovo ta očitek osupnil. Gotovo je takšen položaj zelo mučen, čeprav ni nič kaj posebno globoka in pametna ta trditev in zagovor.

Potrebno pa je seveda, da povemo vsem našim katoliškim fantom, predvsem pa tudi sovražnikom in nasprotnikom, da so naši viri zelo objektivni, resnični in s stvarno podlago; povemo jim lahko, da so nam njihova početja, njihove besede same vir za raziskovanje razmer, ki obstajajo danes v »rdečem raju«, pa tudi v Španiji ali Mehiki, če kdo že to hoče. Sicer se pa radi teh zadnjih dveh dežel ne razburjajo tako pogosto, največ jeze in razburjenja povzročajo pač razmere, ki vladajo danes v sovjetski Rusiji, ki je svetovnim revolucionarjem — med temi seveda tudi našim — vzor urejene države!

Prvi takšen zelo važen vir bi bil Marxov nauk in pa nauk ostalih utemeljiteljev komunizma in boljševizma. Dalje lahko naštejemo med viri: boljševiški tisk, poročila nemške špijonske službe v Rusiji, poročila beguncev, dejanja in besede voditeljev ruske boljševiške revolucije, dejanja, ki jih je storila boljševiška vlada.

Takoj k prvi točki, prvemu viru! To je gotovo najvažnejši vir, kajti po *nauku*, ki ga je razvil *Karl Marx*, je bila organizirana ruska boljševiška revolucija in pozneje sovjetska Rusija. Marx v svojem nauku, ki ga je razvil v več knjigah, stavlja na prvo mesto načinov, s katerimi je mogoče priti do vlade »proletarijata«, — revolucijo! Kaj je posameznim državam prinesla revolucija? Ni mnogo danes treba obnavljati spominov in dejstev iz revolucije v Rusiji, kajti nekaj podobnega se danes godi pred našimi očmi v Španiji, kjer proslula »Ljudska fronta« pobija v množicah ljudi, kolje in mori divje dalje in dalje! Kje so danes besede o »miru«, »svobodi«, »borbi za kruh« in podobnem? Ali niso to samo fraze?! Kaj revolucija prinaša res mir, ki ga obljublja »rdeči evangelisti«? Ali ne skriva ta mir za seboj množice tankov, bombnih letal, strojnic, topov in drugega morilnega orožja? In to je mir? Svoboda? Borba za kruh? Da! — In tu, v nauku samem, ki priporoča revolucijo kot najuspešnejše sredstvo, imamo najboljši vir za naša izvajanja!

Boljševiški tisk sem naštel kot drugi vir! Tudi ta vir je zelo važen, zelo zanimiv — poln priznanj in naravnost »klasičnih« primerov boljševiške »človekoljubnosti«. Ako pregledamo sovjetske ruske časopise, pa naj bo to »Pravda« ali »Brezbožnik«, naj bodo »Izvestja« ali katerikoli drugi boljševiški list, najdemo nešteto primerov, ki nam služijo kot najbolj objektivni in resnični vir za raziskovanje in dokazovanje položaja in razmer v sovjetski Rusiji. Kajti, te vire pišejo voditelji boljševizma sami! Naj navedem le poročilo Krupskaje (Ljeningove žene), ki pravi v »Pravdi«: »Mi imamo 7 milijonov zapuščene dece, kakor je to službeno ugotovljeno. V naših zavetiščih jih pa ni več, kakor osemdeset tisoč. Koliko drugih se potepa po Rusiji?« Ali pa poročilo v »Izvestjih«, ki pravi: »Naši učitelji in učiteljice se prostituirajo ali pa se ubijajo. Drugi pobegnejo in nemogoče nam jih je nadomestiti!« Takšnih primerov, pa še mnogo lepših, lahko navedem kolikor hočete! Ali ni to lep in bogat vir? Nismo bili tam, toda kljub temu lahko mnogo povemo. In tudi nismo mi krivi, da lahko povemo toliko.

Dalje! Poročila *nemške špijonske službe* v Rusiji so nam za današnje dogodke tudi zelo dober vir! Komu danes ni znano, da Nemčija vzdržuje v sovjetski Rusiji in drugih komunizmu prijateljskih deželah svoje zaupnike, ki ujamejo vsak najmanjši glasek? To je danes življenjska potreba Nemčije! Kako se naj drugače bori proti komunizmu, ki ga je v državi s takšno silo zatrla, ako ni stalno natančno

poučena o vseh sklepih in ukrepih, ki so storjeni v Moskvi. Kako hoče obvarovati državo pred silnimi vpadi boljševizma, ako ne pozna vsa nemška javnost, vsak posameznik vseh resničnih »dobrot«, ki jih na veliko deli boljševizem svojim narodom v sovjetski Rusiji? Tu je edina najboljša pomoč dobro organizirana špijonaža in trditi smemo, da je Nemčija to službo sijajno organizirala!

V zadnjem času smo v našem dnevnem časopisju brali *poročila*, ki so jih dajali zastopnikom našega časopisja begunci, ki so prišli po dolgotrajnem ujetništvu in daljšem bivanju v sovjetski Rusiji, nazaj domov. Vsa ta poročila so gotovo zelo merodajna za sodbo in vsa se ujemajo kaj natančno v opisovanju razmer in položaja v sovjetski Rusiji!

Kdo ne pozna slavne *knjige »Ljening«*, ki jo imamo prevedeno tudi Slovenci? In vprašam vas, kdo se ni zgražal nad dejanji, ki jih je storil Ljening, voditelj boljševizma v Rusiji, sam ali pa po svojih sodelavcih? Tudi tu nam je lep vir dokazov! Ne knjiga — temveč dejanja! Kako lepo so se slišale besede o blagostanju, svobodi, miru in podobnem, ki ga prinaša boljševiška revolucija! Vsak dan je imel Ljening, kakor tudi vsi drugi polna usta teh lepih in zvonkih fraz! Toda te fraze so sledila dejanja, strašna dejanja! Kakšno nasprotje med govorjenjem, obljubami in strahotnimi dejanji! »Mi prinašamo pravo, edino pravo kulturo!« je dejal nekoč Ljening. Vprašam vas, ali je kultura, prava kultura nauk, ki ga je drugod učil zopet Ljening z besedami: »Vse, kar koristi komunistični stranki, je moralno!«? Ali vidite kulturo v rušenju cerkva, ki so bile umetniški biseri, ali v pobijanju ljudi drugega nazora, ali zatiranju vsake misli in ne le besede, ki ne godi komunistični stranki?

In končno še zadnji vir, ki je prav tako bogat! *Dejanja, dejstva*, ki danes obstajajo v sovjetski Rusiji! Kdo more trditi, da ni boljševizem prinesel s seboj svobodne ljubezni, splavljanja, nešteti zakonskih ločitev in nešteto drugega zla? In kaj mora biti brezpogojna posledica teh reform? Pobijanje še nerojenih otrok, nemoralna, ki se je močno razpasla že med komaj doraščajočo mladino in nešteto drugih strahot! To navajam le kot primer! Zaščita družinskega življenja, ki je izšla pred nekaj meseci, je gotovo zopet posledica vseh teh strahot, čeprav ji ni prvi namen odstranitev teh!

To so samo nekateri viri! Lahko bi jih naštel še mnogo več! Različne okrožnice, ki zaidejo tu pa tam tudi tja, kamor niso bile namenjene, dejanja proslule »Ljudske fronte«, nešteti štrajki in vstaje! Nešteto virov, toda vsi močno zgovorni in močno objektivni, ker ustvarjajo te vires komunisti sami in se nikakor še nočejo zavedati, da je smešen in neumen vsak izgovor, češ, da ni bil nihče, ki danes sodi o razmerah v Rusiji, še dejanski tam.

Nočemo biti sodniki (tako nas imenujete) brez dokazov, in to resničnih. Le na resničnih primerih hočemo pokazati, da ste lažniki, ki lažete vsemu svetu in vsem poštenim ljudem! Mi si pa lagati ne bomo dali več!

VPRAŠANJE

Vane Betkin

*Prav nič záse, vse za druge,
táko dal si si zapoved,
a v trenutkih neugodja
že pozabljaš na odpoved
in jeziš nad vsem se svetom,
da povzročá ti bolesti.—
Čuj, kako pa siromaki,
ki stoje že zdaj ob cesti?*

MRAK NAD VASJO

Povest. Spisal *Ivan Čampa*. Konec.

XII. V NOVE DNI.

Navdušenje ljudstva je bilo toliko, da ga nihče ni pričakoval. Ne samo fantov in deklet, tudi drugih ljudi, ki so se v ogromnem številu udeležili proslave ob otvoritvi, je bil zajel ta val. Vsem se je v dušah porodilo čuvstvo svobode in moči in zdelo se je, da jih je ta zavest tako prežela, da so pozabili na vse.

Kje je zdaj Mršek s svojo močjo? Premagan stiska v gnevu pesti in škrtca z zobmi, narediti pa ne more nič več ta veliki tiran, ki je ljudem prizadel toliko hudine. Vsakemu cvete nekoč sreča, a nenadoma se osuje in tedaj človek začuti, da je sam, tako kruto sam.

Ko so se velike množice pozno popoldne razhajale na vse kraje, je bilo zdaj zanje le eno važno: svoboda in luč. Vse drugo je bilo pozabljeno, v sebi so nosili ljudje samo občutek sproščenosti in svetlobe, teh dveh stvari, ki so jih zdaj dobili, da jih bodo znali ceniti bolj kot kedaj prej, da jih ne izgube nikdar več.

Dom pa je veličastno stal pod cerkvijo in gledal navdušenje ljudi okrog sebe. Ponosna je bila stavba, ki je zrastle v časih najhujšega nasilja in največje stiske. Trdno stoji kot cerkev sama, ki se dviga na griču poleg nje. Zdaj bo ta dom središče vsega vaškega življenja in dela. —

Veliko veselje, ki je vstalo v srcih ljudi, se kar ni moglo poleči. Ves teden so se ljudje pogovarjali o nedelji in delali dovtipe na Mrška in na vse, kar jim je bilo nasprotno.

Vendar ni nihče pričakoval, da bo to ljudsko vedrost in veselje tako kmalu zagrnil oblak krute žalosti, o kateri so ljudje mislili, da je ne bo nikdar več v njihova srca.

Nekega dne je kot strela z jasnega udarila v ljudi novica, da bo propadla posojilnica. Notri iz mesta da je prišla komisija pregledovat račune in knjige, ki je potem vse zapečatila.

Še hujše kot to pa je udarila vest, da so vse odbornike pri posojilnici zaprli, Mršek pa da je nekam izginil.

Kot bi se polastila ljudi norost, so se zgrinjali pred Mrškovo hišo, kjer so bili prostori hranilnice, in so kričali, da je bilo groza. Bogve koliko jih je bilo ob vse prihranke, ki so si jih z žuljavimi rokami prislužili v svojem življenju, da bi na starost brez skrbi živeli.

Ni bilo malo takih kot ranjkega župnika kuharica Neža, ki je vse do poslednjega beliča znosila v hranilnico in je bila že zdaj večkrat lačna kot sita, ker je bila navezana samo na ta denar in je morala večkrat po cele mesece čakati preden je dobila kako malenkost iz hranilnice. Zdaj še tega ne bo.

»Kaj bom počela taka reva, kot sem? Zato sem delala in garala vse življenje, da bom morala zdaj poginiti na cesti kot pes!«

Jokala je tako milo in obupno, da se je človeku morala smiliti.

Pa še toliko drugih ljudi je bilo, ki so v obupu vili roke in si niso vedeli pomagati. Saj skoraj ni bilo gospodarja v tej in v sosednjih vaseh, ki ne bi bil vsaj nekaj zadolžen. Sleherni je bil član posojilnice in zavedali so se, da bo zadelo vse. Marsikatero posestvo bo moralo na boben, da bodo plačali deleže in primanjkljaj.

Ljudi se je pollaščal vedno večji obup. Zdelo se je, da bodo porušili Mrškovo hišo, samo da bi prišli do knjig in izvedeli za resnico. Vse je bilo tako čudno, da skoraj verjeti ni bilo mogoče.

Prišel je nekdo in začel pripovedovati, kako je bilo, kako je Mršek dobival ogromne vsote denarja brez vednosti članstva. To je bilo še tedaj, ko so bili še drugi časi, pa tudi pozneje da je dobil, kolikor je hotel.

Ljudje niso mogli razumeti, kako se je zgodilo, da se je zadolžil Mršek za več kot trikratno vrednost svojega premoženja, a verjeli so, da je res.

In spet se je dvignil nov val ogorčenja proti Mršku. Množica je hotela vdreti v hišo, ker ni verjela, da bi Mršek ušel. Ljudje so ga hoteli zase, da bi sami obracunali z njim in da bi vsaj v tem dobili neko zadoščenje.

Razburjenje je raslo, tako da so morali poseči vmes orožniki, ki so komaj ukrotili razkačene in obupane ljudi ter jih po mirnem potu spravili domov. Pojasnili so jim, da vse skupaj ni tako hudo, kajti glavno odgovornost nosijo pač odborniki, ki so pri pregledih ponarejali knjige. Ti pa so zdaj že na varnem in jih bo zadela roka pravice. —

Tudi Mršek je bil že na varnem. Že zdavnaj je prekoračil mejo, kamor ni mogla seči za njim oblast.

Bedel je na mehki pernici v lepem hotelu in v duhu gledal, kako sedaj marsikdo v njegovi domači vasi joka in vzdihuje nad ogromnim razdejanjem, ki ga je prizadejal on, o katerem so mislili, da nima nikakršne moči več.

Da, zdaj je na vrhuncu. Kaj ga brigajo zdaj ti ljudje, ki se jim je maščeval, kaj njegovi somišljeniki, ki ga preklinjajo, ker so ga nenadoma spoznali od prave strani, kaj politika, za katero se je potegal? Brr! On je že vedel, zakaj jim je ugajal, on je že vodil politiko, tako da je bilo njemu v korist, sedaj pa, ko je njegov denar na varnem in ga je precejšnji kupček, ki si ga je nabral v dolgih letih in sedaj leži v železnih blagajnah po varnih inozemskih bankah, zdaj ga ves svet lahko preklinja in sovraži.

Dolgo se je hlinil in sam sebi lagal, da bo šlo zdaj zdaj vse njegovo imetje po zlu, celo lastni hčeri ni zaupal svojih naklepov.

Zdaj je čutil mir v sebi. Prav nič več ga ni vznemirjalo, vse je bilo lepo in poglajeno, samo da se je maščeval. Ta največji udarec, s katerim je kaznoval ljudi, ker se mu niso pokoravali, je prihranil za poslednji čas, da je udaril ljudi tako, da si nikdar več ne bodo opomogli.

Zato se je zdaj čutil boga, takega boga, kot je hotel, da bi ga gledali v njem ljudje, ki ga zdaj, ko ne dvomijo več o njegovi vsemogočnosti, pošiljajo pred sama peklenska vrata.

Kar naj ga! On sedaj uživa in počiva...

Prelepa je bila ta noč za Mrška. Eno samo veliko ugodje je čutil in rad bi bil, da bi ta noč trajala vedno.

Niti malo se ni spomnil svoje hčere, ki jo je prodal. Kmalu se je iznebil njenih očitajočih oči na spačenem obrazu, ki so strmele vanj dolge noči po njenem pogrebu.

Saj je nič več. Mrtva je in kaj mu mar.

On je bog, bog...

*

Marentovega Franceta pa ni bilo pred Mrškovo hišo tisto popoldne, ko se je vpitje razdejanih in uničenih ljudi razlegalo do neba.

Že na vse zgodaj tistega dne je odšel v gozd napravljat za soseda drva in se je mudil tam ves dan.

Noben niti najmanjši krik ni zašel v to naravno svetišče in zmotil svete tišine gozda. Vse je bilo tako mirno in pokojno, niti sapica se ni igrala z vrhovi dreves, niti ena ptica se ni oglasila.

Tak svet mir je bil tudi v njegovi duši. Z mladeniško močjo je vihtel sekuro nad mladim bukovjem, ki se je bilo bohotno razraslo med vitkimi jelkami, podiral je in klestil, da so letele iveri daleč okrog njega in so padala mlada drevesca na tla, posuta z odpadlim listjem, ki je pošumevalo pod nogami in bilo žolto rdeče.

France je delal, da je vse teklo od njega. Le včasih je za trenutek postal, prisluhnil v tišino, ki je nastala, ko je prenehal z delom, si šel z rokavom preko čela in si otrl obilni pot in si pogadil mastne lase, kamor se je zdaj pa zdaj zaplel ovenel bukov list tako narahlo, kot bi se sklonil sam angel do njega in ga mehko poljubil na razmršene in od potu sprijemajoče se lase, potem pa znova zavihtel sekiro in podiral dalje.

Poleg njega je ob starem parobku polagoma ugašal ogenj, kjer si je opoldne spekel v železnem kotličku koruznih žgancev.

Že od nedelje sem je bil čudno vesel. Prešinjala ga je zavest velike zmage, ki jo je izvojeval. Dà, on je bil tisti, ki je vse vodil, da se je izteklo tako lepo, kot bi si ne bil nikdar nihče mislil.

Zdaj mu ni prav nič žal za vse trpljenje, ki ga je moral prestajati v zadnjih letih, nasprotno, še vesel ga je bil, saj si je z njim pridobil srca vseh ljudi. In brez ljudi bi tudi zadnje nedelje ne bilo, kajti samo ti so s svojo veliko naklonjenostjo in darežljivostjo pripomogli, da so spravili pod streho dvorano.

Zastonj je bil ves trud nasprotnikov, da bi onemogočili začeto delo, zastonj nagajanje oblasti, ki jih je šuntal Mršek. Ljudje so se zavedli, da proti njim ne opravi nihče nič, če nastopijo skupaj in složno.

Tako veličastno je bilo vse. Tisti veliki spreved, ki se je vil od cerkve po vsej vasi kot velika veriga, katere členi trdo držijo skupaj, je bil val, ki je vse zatel z navdušenjem in se je potem izil v dvorano, kjer je sto in sto ušes poslušalo navduševalne govore gospoda župnika in govornika iz mesta, ki je bodril k skupnemu delu in naglašal, da je v slogi moč, ki je nepremagljiva.

Ljudje so razumeli govor in so potem z zanimanjem sledili dejanje igre, ki je bila kot nalašč za ta dan in jih je užgala za novo delo in pripravila trpeti nove napore in nasprotovanja od vseh strani.

Dà, si je mislil France, zdaj se je znova začelo ono, kar so bili nasprotniki udušili, ko se je najlepše razcvitalo. Društvo so lahko vrgli ob tla, ljudskega prepričanja pa niso mogli, še okrepili so ga, kajti niso se zavedali, da vsako nasilje vzbuja še večji odpor. Zdaj je prišlo vse ono zatajevano spet na dan in se pokazalo v veličastnem nedeljskem slavlju.

Vrnili pa so se tudi fantje, ki jim je bila sila razmer zmedla pojme in so bili v iskanju zašli na napačno pot. Vesel je bil vseh, posebni tistih, ki so skozi in skozi ostali zvesti in so čakali dneva vstajenja. Ni še prišel sicer ta dan, a France je bil prepričan, da se bo kmalu kmalu zjasnilo nebo nad glavami in da bodo svobodno zadihali vsi. Ti fantje so mu bili poroki za praznik še večji in veličastnejši kot je bil nedeljski, kajti ta je bil samo priprava za prihodnjega...

Tako je mislil France med delom, koval načrte za prihodnost in se vesilil uspehov že naprej.

Skoraj ni vedel, kdaj mu je minilo popoldne v tem prijetnem razmišljanju in kar začudil se je, ko se je sonce že prav nizko svetlikalo skozi na pol golo drevje in je okrog sebe videl na tleh množico drv, ki jih je danes napravil.

»No, Petrač bo gotovo vesel!« je dejal, ko se je ozrl na povenjeno drevje. Zvezal je orodje skupaj, izlil iz putriha na žerjavico ob parobku vodo in se začel vzpenjati po strmini.

Ko je stopil iz grmovja na plano, je stal sredi hriba nad vasjo, prav na tistem mestu, kjer se je nekoč poslednjič srečal s Tilči.

Sonce se je že nagnilo tik nad Slivnico in je sijalo prav tako kot tistega usodnega dne.

V hipu se je spomnil vseh bolesi, ki mu jih je prizadejala Tilči.

Stopila mu je nenadoma v spomin taka, kot je bila nekdanj, še tedaj, ko sta v društvu delovala skupaj...

Solza se mu je utrnila, ko si jo je tako živo predstavljal in prvič mu je po dolgem času bolelost zagrenila srce.

Joj, koliko časa je že od tedaj, koliko se je že spremenilo od tistih dni!

Ni se jezil nanjo, ki mu je bila vzrok tolikih bolelosti, prepričan je bil, da nosi vso krivdo oče, ki jo je pokvaril. In ona, reva, se je morala za svoje grehe trdo pokoriti. Morda uživa zdaj na onem svetu pokoj, ki ga je bila tako potrebna.

Tako se je raznežil ob spominu nanjo! Prav sleherna bol, ki mu jo je prizadejala v njegovih najtežjih dneh, je bila v tem trenutku pozabljena in ponovno odpuščena.

Toda France je bil fant in se ni rad predajal sanjam. Vendar je v tem trenutku spoznal, da je imel Tilči silno rad...

Še za trenutek mu je bilo hudo, ko je mislil nanjo in na Mrška, a se je obvladal in se zavel.

»Ona je že prejela svoje plačilo, morda je morala trpeti tudi za grehe svojega očeta, ki se mu bo tudi kmalu, kmalu spovrnilo...«

In spustil se je po hribu proti vasi.

NA BOŽJI NJIVI

Francé Kunstelj

*Skrivnosten mir
se sklonil je nocoj
nad božjo njivo
in sleherno gomilo,
odeto v krizantem nebroj,
poljubil je pokoj.
Nešteto lučk je vzplapolalo,
nešteto src je vztrepotalo
v tihi mrak.
Tam oče, mati, stavec,
otrok, dekle, tu mladeč...
»Gospod, duš Rešenik,
pravičen bodi jim sodnik!...«*

UREDNIKOVA BESEDA

Veliko člankov in pesmi je bilo treba odložiti za drugi letnik, ker ni bilo prostora. Sotrudniki naj mi oprostite, ker ni bilo mogoče vsem takoj ustreči.

V zadnji številki je pri natisu pesmih pod naslovom Mrtvemu očetu (207) izostalo ime avtorja, ki ga sedaj objavljamo: Vane Betkîn.

Fante po vseh krajih in odsekih prosim za drugo leto, naj bi več poročali o svojem delu in življenju (Med slovenskimi fanti), da bo »Kres«, zlasti ker bo edini fantovski list, res pravo ogledalo našega zdravega fantovskega prizadevanja.

Bog živi!

KATOLIČANI PO DRUGIH DEŽELAH

Irsko. Irski katoliški delavci so imeli svoj redni polletni kongres v Limeriku. Na kongresu so napravili tale sklep:

Za primer boja proti Cerkvi, kakor se danes odigrava med vsemi narodi in v vseh državah sveta, bodo irski katoliški delavci vedno na strani Cerkve.

Pred nedavnim so se organizirali katoličani in protestanti v borbi proti komunistični propagandi. Med obema skupinama so spričo velikega in skupnega sovražnika padla vsa nasprotovanja. Združeni odbor, ki sestoji iz enakega števila katoličanov in pretestantov, je pozval vse prebivalce zelenega otoka, da ostanejo vsi kot en moč v obrambi krščanske kulture in civilizacije, ki jo danes ogroža komunizem, ki ga po celem svetu predstavlja judovski marksizem. V tem pozivu na irski narod stoji med drugim tudi tole:

»Dobro izžolani in še bolje plačani agenti so preplavili cel svet in nosijo med narode pogubo komunizma. Komunizem predstavlja danes nov nauk, ki ruši vse dobrine in pridobitve krščanske kulture in civilizacije. Z združenimi močmi moramo danes postaviti obrambni nasip, čez katerega ne bo mogel pridreti sovražnik v srce našega naroda in domovine.

Belgija. Končan je veliki kat. kongres v Mehelnu. Ta kongres je odgovor protikatoliški propagandi brezvercev framasonov in komunistov, ki so mislili, da so njihovi časi že nastopili. Tega velikega kongresa se je udeležilo nad 200.000 katoličanov. Navzočih je bilo pet kardinalov, veliko število cerkvenih dostojanstvenikov, ministrski predsednik s celokupno vlado, bivši ministri, senatorji, narodni poslanci, razni diplomati in župan mesta Mehelna. Ob zaključku kongresa je bila prirejena veličastna predstava O. Boona, napisana nalašč za ta kongres in se imenuje »Credo«. V tej igri je nastopala velika množica belgijske mladine.

Belgijsko časopisje je pisalo, da se bodo posledice tega kongresa čutile po vsej Belgiji. Tisoči in tisoči organizirane belgijske katoliške mladine so najboljše jamstvo mlade Belgije.

Francija. Pred dvema meseci se je v Lurdu na Francoskem zbralo nad 100.000 bivših bojnikov iz vseh držav, da v Marijinem mestu molijo in manifestirajo za mir. Kip Matere božje so stalno stražili nemški bojavniki. Bivše bojavnike je blagoslovil lurdski škof Msgr. Gerbier (nekdanji državni tožilec).

Koliko lepša in učinkovitejša je ta mirovna manifestacija od one, ki so jo priredili agenti Moskve v Ženevi!

Vatikan. V listu »Acta Apostolicae Sedis« (uradno glasilo Vatikana) je bil pred nedavnim priobčen govor sv. očeta, ki ga je govoril 14. sept. 1936 španskim beguncem. S tem je jasno pokazano vsemu svetu, da govor sv. očeta ni bil običajen govor ob navadni avdienci, temveč uradna izjava sv. stolice celemu svetu.

Ta službena izjava je našla močan odmev po celem kulturnem svetu. Katoliški tisk se s to izjavo mnogo havi in o njej veliko piše. Tudi nekatoliški tisk se zanjo zanima in jo smatra za poziv sv. očeta na borbo proti komunizmu.

Ameriški list »American« piše, da je izjava sv. Očeta beseda, ki bi jo morali spoštovati vsi narodi in vse rase sveta.

»New York Times« piše, da je govor sv. očeta mnogo važnejši, kakor se misli. Po mnenju omenjenega lista govor sv. Očeta ni samo bojna napoved komunizmu, ampak se bo njegov pomen šele kasneje občutil.

Drugi ameriški tisk prinaša velike misli iz papeževega govora in pravi, da bo imel ta govor za cel svet zgodovinski pomen. Cel svet se mora združiti v borbi proti komunizmu, da se niti enemu narodu ne pripeti to, kar se je pripetilo nesrečnemu španskemu narodu.

Katalonski listi, ko govore o papeževem govoru, se o njem prostaško izražajo. Za komunistično-anarhistični tisk to ni čudno. Sv. očeta stalno imenuje »sodrug Rattii«, nazivajo ga sovražnika demokracije (!) in na istem mestu zatevajo najstrožje kazni za tiste može, žene, starce in otroke, ki jih komunisti zajamejo med belimi.

Tudi francoski komunistični tisk piše o govoru sv. očeta španskim beguncem. Opleta s frazami demokracije in prikazuje Cerkev in sv. očeta kot največjega nasprotnika demokracije.

Poljska. Poljski notranji minister je izdal vsem podrejenim policijskim oblastem nalog, da morajo z vso strogostjo nastopati proti umazanim in nemoralnim spisom, fotografijam, slikam in predstavam.

To leto so bili na Poljskem trije veliki evaristični kongresi: v Kolomeji s 40.000 udeleženci, v Przemislu s 100.000 udeleženci in v Lomzi s 100.000 udeleženci. Vsi govori so obravnavali pomen presv. Evharistije za krščansko življenje v družini, v javnem življenju in pri vzgoji.

Portugalska. Volja portugalskega naroda, da še enkrat pokaže vsemu svetu svojo

odločno voljo v borbi proti komunizmu, je prišla do mogočnega izraza 29. septembra t. l. v Lisaboni. Na pobudo delavskih nacionalnih organizacij je bilo sklicano veličastno narodno zborovanje, ki se ga je udeležilo na desetisoče preprostega ljudstva, posebno veliko je bilo delavstva.

Deavec pomorskega arsenala Gilberto Aroteja je v svojem govoru pokazal na strahotno trpljenje, ki ga mora prestajati delavec v Rusiji in na vedno slabše in nevzdržno stanje vsega ruskega naroda, posebno kmetov in delavcev.

Po govorih vseh predstavnikov korporacij je bila sprejeta resolucija, ki pravi med drugim, da se bo ves portugalski narod pod narodno zastavo boril proti razkrajajočemu komunizmu, za velike ideje bratstva med narodi, za obče dobro in za zmago kulture v svetu.

MED SLOVENSKIMI FANTI

FANTOVSKI ODSEK ZADRUŽNIH DIJAKOV LJUBLJANA

Dovolite, gospod urednik, nekoliko prostora v našem glasilu »Kres« fantom, ki smo začasno zapustili domače društvene dvorane z namenom, da si v Zadružni šoli pridobimo potrebno znanje, da bomo v življenju na gospodarskem in prosvetnem polju lahko delovali v korist našega naroda. Da se pa bomo mogli tukaj tudi društveno izživljati, zato smo ustanovili v okviru katoliškega prosvetnega društva Ljubljana - mesto svoj fantovski odsek. Vse potrebne poslovne knjige nam je dala naša Zadružna zveza, za kar se ji najlepše zahvaljujemo. Odbor, ki je bil izvoljen na ustanovnem fantovskem svetu dne 10. novembra 1936, je takoj pričel sestavljati program fantovski sestankov, ki se bodo vršili vsak torek in četrtek zvečer v tukajšnji učilnici. Za predavatelje na naših sestankih smo naprosili razne znane in agilne katoliške prosvetne delavce. Poleg predavanj pa bomo spored sestankov spopolnili tudi s petjem, ker imamo letos po srečnem naključju kompletan oktet in tudi svojega pevovodjo. Tako upamo, da bomo dragoceni čas, ki nam je dan, dobro izra-

bili in izpopolnili svoje znanje. Z veseljem tudi čitamo naše fantovsko glasilo »Kres«, ki prihaja med nas v več izvodih. Posebno nas pa zanimajo fantovska poročila, ki nam kažejo agilno delo naše prosvetne organizacije širom po naši domovini. S pozivom na delo za naša katoliška načela, pozdravljamo vse čitatelje našega glasila z bratskim: Bog živi!

MEDIJA - IZLAKE

*V spomin † Francu Osolniku
ustanovitelju prosv. društva Medija-Izlake
ob obletnici njegove smrti († 19. XII. 35)*

Eno leto je že minilo, odkar počivate, častiti in dragi gospod, na ljubljanskem pokopališču. Pač žalostna obletnica za nas, ki smo Vas ljubili in spoštovali. Kako bi Vas tudi ne, saj se imamo Vam zahvaliti za neštete dobrote, ki nam jih je delila Vaša radodarna roka. Saj se moramo tudi prav Vam zahvaliti, da deluje že petnajst let v našem kraju naše Prosvetno društvo, katerega ustanovitelj ste bili in ga do svoje prerane smrti tudi vodili. Saj je v teku petnajstih let izšlo iz

te naše organizacije nešteto značajev, ki ste jih Vi vzgojili, ko ste večer za večerom, leto za letom sejali v mlada srca seme katoliških resnic, ki je že in bo še obrodilo stoteren sad.

Zabolelo me je ob tem spominu na praznik Vseh svetnikov: Vaš grob — kupček prsti brez cvetja in lučic. Solze so mi zameglile oko, ko sem videl, kako ste osamljeni, kako zapuščeni, kot bi Vas nihče nikdar ne poznal, koč ne bi imeli nikogar, ki bi Vam bil hvaležen za prejete dobrote.

Toda mi, Vaši fantje, prečastiti gospod, Vas nismo pozabili. V naših srcih gore lučke za Vas, v naših dušah cveto krasne cvetke Vam v topel spomin in za zlato hvaležnost. Zagotavljamo Vas ob obletnici Vaše smrti, da Vas v zahvalo hočemo slediti na poti zgleada in se ravnati po Vaših naukih.

Počivajte v miru, Vaši fantje mislijo na Vas, molijo za Vas, obujajo hvaležen spomin na Vas!

CERKLJE PRI KRANJU

Dne 4. novembra nas je zapustil gospod kaplan Vilko Pipp. Odšel je na novo službeno mesto v Polhov Gradec.

KNJIGE IN ČASOPISI

Dr. JOSIP SREBRNIČ, KUDA TO VO-
DI. Zagreb 1936. Strani 50.

Budno oko krškega vladike dr. Jos. Srebrniča nas je na evharističnem kongresu v Ljubljani in ob drugih prilikah opozorilo, da se za našo študirajočo mladino skriva nevarnost — v šolskih knjigah.

Razprava »Kam to pelje« (Kuda to vodi) podrobno razčlenja zmotne nauke v nekaterih učbenikih, ki jih je prosvetno ministrstvo odobrilo za pouk v srednjih šolah. To so pred vsem nekatera dela iz zgodovine, etnologije in pedagogike. Nekateri podatki v teh knjigah, ki jih kot katoličani moramo obsoditi kot zmotne in pogrešne, so že znani in stari, nekateri pa nastopajo v naših knjigah nanovo. Ker se nadrobno s posameznimi netočnostmi ne moremo baviti, naj navedemo le nekaj naslovov iz razprave, pa nam bo znana njena

Zelo nas je iznenadila in potrla tako ne-
pričakovana in hitra sprememba. Ravnokar smo začeli z rednimi sestanki Katoliške Akcije, določili smo program — pa žal smo se morali ločiti.

Bili ste nam vzgledni in požrtvovalni voditelj, mnogo večerov ste žrtvovali in vodili sestanke s takšno vnemo ter navdušenjem, da smo se tudi mi navdušili za sestanke in jih vedno z večjim veseljem ter zanimanjem posečali. — Prav temeljito smo se pripravljali za Evharistični kongres v Ljubljani; z velikim veseljem smo začeli zidati kapelico Kristusu Kralju, pa sami ne bi zmogli toliko žrtev in skrbi, kakor jih je to delo zahtevalo.

Prav za vse smo Vam in Vam bomo vedno iz srca hvaležni — najbolj hvaležne se pa bomo izkazali s tem, da bomo spoštovali Vaše nauke, z veseljem hodili na sestanke, vedno pripravljani na žrtve, ako bodo okoliščine to zahtevale. Vaše geslo je bilo: »Premaguj se in bojuj se!« Bog daj, da bi bilo to geslo tudi naše, pa bomo brez strahu v sedanosti in skrbi za bodočnost.

Bog živi!

vsebina: Postanek religije. Nastanek človeka. Vse je relativno. Papežev primat. Srednji vek. Nikolaj I. Hus. Suženjstvo »Cerkvi«. Inkvizicija. In tako dalje.

O učinkih teh učbenikov pravi dr. Srebrnič ob koncu svoje temeljite razprave: »Kdor si prisvoji Vučičeve zablode, bo vrgel vsako vero v osebnega Boga. Kdor sprejme evolucionistične pripovedke Erdeljaničeve, bo prišel do istega zaključka in ne bo več priznaval neumrljivosti duhovne duše v človeku. Kdor pristane na neznanstvene in sicer z ničemer dokazane trditve, ki jih Vulovič, Popovič in Suhotin zatrjujejo, ne bo nič več gledal v Kristusu Sina božjega in Odrašenika sveta. Kdor sprejme Popovičevo pripovedovanje, kako je Kristus ustanovil presv. Evharistijo, bo zavrzel Kristusa, Cerkev in Evharistijo. Kdor sprejme podatke, ki jih ti uč-

beniki dajejo o katoliški Cerkvi in o papeštvu, bo videl v katoliški Cerkvi in papeštvu same monstroznosti in ju bo kmalu pobijal in napadal tudi sam, ker ti podatki bodo ustvarili v domišljiji vsakogar, kdor jih bo bral, pravo mistifikacijo tiste veličastne slike, v kateri se katoliška Cerkva in papeštvo kaže v resnici.«

Naj to opozorilo ne bo brez haska. Vzgojitelji in starši so poklicani, da na merodajnih mestih na primeren način nastopijo proti takim krivim naukom in neznanstvenim trditvam.

Knjižico priporočamo v študij vsem, ki jim je vzgoja mladine poklicna dolžnost ali se sicer za to vprašanje zanimajo. In to bi morali vsi!

M.

ŽIVLJENJE SVETNIKOV. *Mohorjeva družba, Celje 1936. Zv. 11.*

Ogromno delo, ki ga je z veliko vnemo in globoko zajetostjo začel že prof. dr. Ivan Zore, razmeroma počasi napreduje. Prav

je to, ako je tako v prid vsebini in temeljitosti knjige, škoda pa bo nepopravljiva, ako se bodo v tej počasnosti posamezni zvezki porazgubili ter tako celotno delo ne bo imelo pravega uspeha in ne bo doseglo svojega namena. Če se le da, naj Mohorjeva z izdajo pohiti in jo čim prej dovrši.

Pričujoči zvezek prav nič ne zaostaja za prejšnjimi. Obsega svetniške godove od 7. julija do 2. avgusta. Med njimi so nekateri prav znani (sv. Elizabeta, sv. Olga ruska, sv. Mohor in Fortunat, sv. Bonaventura, sv. Vincencij Pavelski, sv. Tomaž More, sv. Marija Magdalena, sv. Jakob apostol, sv. Ana, sv. Ignacij in drugi). Ogromno bogastvo nauka in zgleda za naše življenje. Med pisatelji posameznih življenjepisov so sami naši najboljši znanstveni pisatelji, kar daje delu posebno ceno.

Kdor nima vseh zvezkov, naj to delo, ki je za naše knjižnice predragoceno, spolni.

V. I.

KRES — NAŠ DOM

Dosedaj smo imeli slovenski fantje dva lista, »Naš dom« in »Kres«. Bila bi netovariška tekma, ako bi oba lista vztrajala na tem, da sta fantovsko glasilo, zlasti še sedaj, ko imamo skupno enotno fantovsko organizacijo. Radi tega sta se obe lastništvi listov dogovorili:

1. »Kres« postane skupno organizacijsko glasilo slovenskih fantov.
2. »Naš dom« postane skupno prosvetno-zabavno glasilo slovenskih družin.

Dolžnost naših fantov je, da z isto vnemo širijo »Kres« kot »Naš dom« tudi odslej. Dolžnost vsakega člana fantovske organizacije je, da je naročen na svoje glasilo. Njegova dolžnost pa je obenem, da njegova družina naroči »Naš dom«. »Kres« in »Naš dom« priporočajte znancem, prijateljem in tovarišem.

Ker sta oba lista izpopolnjujoča se celota, bodo naročniki »Kresa« dobili prvo številko novega letnika »Našega doma«, naročniki »Našega doma« pa prvo številko novega letnika »Kresa«. Fantje, skrbite, da bo število naročnikov obeh listov porastlo.

Ljubljana - Maribor, decembra 1936.

» K R E S «

za izdajatelja: *Jožko Godina,*
za uredništvo: *Ivan Martelanc.*

» N A Š D O M «

za lastništvo: *Franc Hrastelj.*

vprašal, kako se godi cel vrsti ljudi, ki jih je tudi Wies dobro poznal.

»Sjobj Subbel — ime sem že slišal,« se je spomnil Wies.

»He, he, he, ti si mlad žanjec,« se je smejal starec, »mlad žanjec, he, he! Mlade roke zamahnejo, da je veselje. Tudi jaz sem bil nekoč mlad; in šele, ko boš položil toliko žita, kot sem ga jaz, Subbel, boš smel govoriti in tvoje mehke roke bodo trde kot kamen in črne kot smola, dragi moj deček. He, he, he, žanjec!« Njegove režeče, mlahave ustnice so se široko raztegnile in se odprle kot špranja nad črno ustno duplino.

»Stirideset poletij, fant moj, sem pomagal tukaj pri košnji in žetvi; sedaj je pa konec tega; kosti so postale trde in okorne, nič več ne bodo delale.«

»Stirideset poletij,« je ponovil Wies in gledal staremu možu v obraz, ki je bil raskav kot lubje, ves rjav, izžet in zguban. Na zabuhlih lehteh in rokah so se napenjale žile in kite so bile močne kot napete vrvi. Te roke so opravile že toliko dela! Wies je začutil veliko spoštovanje in naklonjenost do žilavega delavca, ki sedi sedaj pred njim star in onemogel, kot bi bil vse življenje beden revež.

»Kaj pa počneš sedaj tu, tako daleč zdoma?« ga je vprašal.

»Ho, tu sem tudi doma! Ovce pasem,« se je smejal Sjobj. Povsod je lahko dobro, kjer si dobro narediš. Včasih me je tudi vleklo in gnalo domov, ko so odhajali drugi, toda to je vse skupaj neumnost. Tam je prav tako ko tukaj, povsod je težko, če živiš v siromaštvu.«

»In dekle, s katero si tukaj kartal?« Wies je malce v zadregi tvegal to vprašanje.

»Ha, to je moja Aga, moja mala Aga.«

Wies ga je neumno gledal in ni razumel.

»Ha, Sjobj je bil priden fant, to si zapomni! Priden ko mrvlja! — Ali poznaš Melo, mojo ženo? No, vidiš, jaz in Mela sva imela enajst otrok, enajst otrok, ki so žrli kot volkovi, pa so bili vedno vsi mršavi. Sjobj je moral vse in vsakega posebej spraviti pokonci, to pa ni bilo, kot bi pihnil, razumeš! Samo z delom se ni dalo prida opraviti; pozimi so morali večkrat sesati palce in glodati les, da so potegnili lakoto za nos. Poleti pa je bilo dobro: otroci so semtertja nagrabili kaj po polju, jaz pa sem odšel po svetu žet in sem mnogo zaslužil: Mela je morala sama čuvati gnezdo, dokler se nisem vrnil... ho, takrat sem prinesel toliko, da je bilo še za par vrčkov piva povrhu, ki sem si jih lahko privoščil. — Težko sem zaslužil in hitro je izgubilo; doma pa mi zato niso bili prav nič hvaležni: otroci

so mi kazali osle. — Ko me ni bilo doma, se je Mela spetala s Koslijem, z vrtnarjem, to so mi povedali sosedje; — in ko sem se prepričal, da je bilo res, kar so mi povedali, sem ji za njeno pregrešno ravnanje naložil nekaj poštenih po zadnjici — in sem se vrnil semkaj nazaj, enkrat za vselej.

Naredil se je, kot da je končal s pripovedovanjem, segel je po luči in vstal. Preden je odšel, je pa zagodrnjal:

»Potem sem spoznal drugo žensko, tu na vasi — umrla je in mi zapustila Ago. Sedaj sem sam in v samoti pasem ovce.«

Sjobj se je odmajal s svetilko po lestvi navzdol; Wies pa je ostal sam v temi. Ležal je v slami in premišljal o tej nepričakovani zgodbi, ki ga je prešinila kot trepet iz pravljice.

*

Drugi dan pri delu sta ga neprestano motila obraza, ki ju je videl na mračnem polju; radovedno se je oziral po dvorišču, da bi kje opazil lepega dekleta. Po tistem nedeljskem večeru je tekal skozi hleve po pristavi, skozi kuhinjo, povsod, kjer so bile dékle, toda Age ni našel. Ko se je stemnilo, se je splazil v šupo in zlezal v gumno na slamo, toda nikogar ni pričakal. Ležal je in bedel pozno v noč, pa je vendarle moral nazaj v svojo šupo, ne da bi videl Sjoba in Ago.

Tako je iskal večer za večerom, toda kvartačev ni bilo od nikoder. Končno je šel tudi skozi druge šupe, da bi ju našel in imel je srečo, zagledal ju je v seneni kopici za dvoriščem.

»Glej, Aga, ta fant je doma blizu moje rojstne vasi,« je dejal Sjobj. Dekle je pogledala Wiesa, a je takoj umaknila pogled in se zazrla v karte, ne da bi kaj rekla.

Wies je opazil, da se Aga nocoj zelo trudi, da bi mirno igrala. Sjobj je bil dobre volje, krepko je metal karte in dolgo časa je imel srečo.

Ko sta nekajkrat razdelila, zmetala in spet zmešala karte in je Sjobj nekaj iger dobil, je videl Wies, kako je Aga razpela svojo borno ovratno ruto in je vzela iz nedrjaj majhno denarnico, ki jo je imela skrito na prsih. Vzela je iz nje nekaj denarja in ga dala Sjobju, ki ga je stari hlastno pograbil in spravil.

Tudi vnaprej je Aga neprestano izgubljala in zdajala ves svoj denar staremu. Nazadnje je začela trepetati po vsem telesu in njene oči so proseče in plašno gledale Sjoba, ki pa ni ničesar opazil in je vesel pričrnil vsako novo igro s svojimi dobri kartami. Wiesu se je Aga smilila in rad bi ji pomagal, toda bal se je starega, ki bi ga mogoče celo napodil.

Ta večer sta kvartala tako dolgo, da je Wies med igro zaspal in se šele drugo jutro zavedel, da je ležal vso noč sam v senu. Vprašal je žanjce, kaj vedo o Sjobju Subblu, fantje pa, ki so možakarja poznali, so zaničljivo raztegnili usta, zmigali z rameni in zagodrnjali: »No ja, Subbel je star pijanec.«

Po Agi pa Wies ni upal vprašati. Številne pridne in urne roke so skladale žito, kopice so postajale višje in višje, se grmadile proti nebu in kmalu stale kot okrogli, slamnati stolpi na vse strani v dvojnih četroredih prav s pristave do konca polja. Vsaka kopica je imela v svojem vrhu zasajen mlaj.

Wies je iskal vsak večer, toda zaman, nikjer ni našel Sjoba in njegove hčerke pri njihnih kartah. Med delom je dvakrat ali trikrat videl Ago, kako je počasi in kot v sanjah šla preko dvorišča, do nje pa mu ni bilo mogoče priti.

»Pravzaprav sem neumen, da se predajem tej igri,« je sklenil končno, ostal pri tovariših in ni mislil več na njo.

»Delo bo kmalu končano,« je dejal Krauwel, »počasi lahko pričnemo vezati cule. Letos bomo kmalu zopet videli domačo vas.«

Ko so postavili poslednjo kopico, jih je poklical Quelinov hlapec v veliko izbo, da so veliki, krepki fanje posedli za mizo, na kateri so skupoma ležali srebrnjaki — njihovo plačilo. Gospodar Quelin je vsakemu posebej ponudil roko kot staremu prijatelju, jim želel srečno in veselo pot z vsem tem denarjem.

Bili so bogati, neizrečno bogati. Kot utešeni otroci so se zapodili skozi vrata, letali so po dvorišču, mahali z rokami po zraku in šli nadvse srečni vezat svoje cule, čistit obleko in orodje.

Sklonjeni so sedeli drug poleg drugega na svojih ležiščih in šteli velike srebrnjake, ki so jim ležali v naročju. Pozvanjali so z njimi in se menili, kaj vse bodo kupili doma s tem denarjem.

Opoldne so bili že vsi pripravljeni za odhod. V svojih zametastih hlačah in modrih jopičih so odšli v vas na likof, da bi se poslednjič veselili končnega dela. Šele naslednjega dne zjutraj so kanili oditi.

Wies je tudi hotel pozabavati in je ves vesel odšel za ostalimi. Njegova velika želja je bila skoraj izpolnjena. Ko bo sonce spet izšlo, bo že rajšal proti domu; ta misel s pravo naslodo. Spotoma je pel in se smejal s prijatelji.

Le včasih, ko je veselje za hip minulo, ga je zbolel spomin na ubogega Ricka in se je domislil slaboumne Age.

(Dalje v prih. letniku.)

Vabila za priveditve naročite

v Misijanski tiskarni Groblje -
Domžale

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

L J U B L J A N A

MIKLOŠIČEVA CESTA 6 (v lastni palači)

OBRESTUJE HRANILNE VLOGE PO
NAJUDGODNEJŠI OBRESTNI MERI

NOVE VLOGE:

VSAK ČAS RAZPOLOŽLJIVE OBRESTUJE PO 3%

Domača slovenska zavarovalnica je
VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

v Ljubljani v lastni palači ob Miklošičevi
in Masarykovi cesti

Telefon 25-21 in 25.22.

PODRUŽNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA:

Celje, Maribor, Zagreb, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI

v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in vseh župnijah v Sloveniji. Proračuni in informacije brezplačno in brezobvezno.